

Besøkssenter
rovdyr

Østerdalen

Virksomhetsplan for 2024

Virksomhetsplanen presenterer senterets planlagte hovedaktiviteter for 2024.

- 1.1 Naturveiledning: Tema og målgrupper
- 1.2 Vandre-utstillinger og nye tema
- 1.3 Arrangementer - årshjul
- 1.4 Andre tilbud: Tipi på Støjordet
- 1.5 Forskning, forvaltning, bærekraft, reiseliv og lokal forankring
- 2 Driftsform og daglig drift
- 3 Samarbeid
- 4 Andre tema
- 5 Økonomi

Besøkssenter rovdyr Østerdalen er et omreisende besøkssenter. Geografisk prioriterer vi rovviltregion 5: Hedmark. Dette omfatter 22 kommuner i Nord-Østerdal, Sør-Østerdal, Hamar-regionen og Kongsvinger-regionen.

Besøkssenter rovdyr Østerdalen er organisert som en del av Stor-Elvdal kommune, enhet Samfunn, natur og kultur, med to fulltids ansatte på rovdyrssenteret.

1.1: Naturveiledning i rovviltregion 5, og ved besøkscenteret på Koppang.

Målgrupper og tematikk for formidling:

Mellomtrinnet: Rovdyrskolen rettet mot mellomtrinnet fokuserer på rovdyrbiologi. Hvem er de store rovdyrene brunbjørn, gaupe, ulv og jerv? Vi reiser til skolene og har aktiv uteskole.

Ungdomstrinnet: Fokuset er rovdynenes plass i økosystemene. Hvilken rolle spiller rovdynene, og hva skjedd når vi forsøkte å utrydde alle rovdynene? Hva er en art, økosystem, næringsnett, nøkkelarter...

Videregående: På videregående trinnet ønsker vi å fokusere på forvaltningen. Hvordan foregår forvaltning og overvåking, hva er rovviltnevnder, lisensfelling, og hvilke lovverk gjelder. Temautstillingen og foredraget *Hva truer rovfuglerne* kan også settes i sammenheng med forvaltning.

Formidling ved besøkscenteret på Koppang:

Utstillingen: Utstillingslokalet i Besøkscenter Østerdalen brukes både som utstillingslokale og formidlingsarena. Vi har base-stasjoner som brukes til gruppe-arbeid, og her vil vi utvikle flere aktiviteter knyttet til ulike formidlingstema.

Newtonrommet: For å håndtere større grupper vinterstid deler vi disse i to i samarbeid med Newton. Vi formidler om rovdynenes plass i økosystemene, og Newton-lærerne i modulen fotosyntesen. Disse temaene går godt sammen, og man utnytter kapasiteten på en full buss.

Utvikling av utendørs formidlingsområde: På Støjordet ved Glomma skal vi sette opp en tipi med plass til 50 personer i mai. Denne vil være klar til sommerskole og bussing av elever i september. Her har vi alt utviklet tre naturstier. Den siste, med tema "rovpattedyr" settes opp i mai.

1.1 : Naturveiledning - i rovviltregion 5 og ved besøkscenteret på Koppang.

I vår daglige drift reiser vi rundt til skoler i rovviltregion 5: Hedmark. Vi busser også inn 8. trinn fra nærliggende kommuner til besøkscenteret.

Omreisende formidling

Se plan for omreisende formidling side 4.

Rovdyrskolen - hjemme i besøkscenteret

I fjor startet vi med å busse skoler inn til vårt besøkscenter. Det ønsker vi å fortsette med i år, men vi endrer litt på konseptet ettersom vi nå også får en utendørs formidlingsarena. Vårt utendørs formidlingssted er nær besøkscenteret, derfor kan klassen deles i to, hvor de er inne en økt og ute en annen.

Finansiering

Deler av vår omreisende formidling er finansiert med 500 000 av Statsforvalteren i Innlandet. Dette vil delvis dekke formidler og busskostnader. Det søkes Miljødirektoratet om ytterligere midler for å dekke formidlerstillingen og reisekostnader.

1.2: Videreutvikling av vårt formidlingstilbud

Modulbaserte formidlings-pakker:

Modul: Foredrag

Foredragene skal være av maks 20 minutters varighet. På denne måten kan vi variere formidlingen med andre aktiviteter, før man evt. avslutter med et nytt 20 min foredrag.

Modul: Mobil utstilling eller mobil natursti

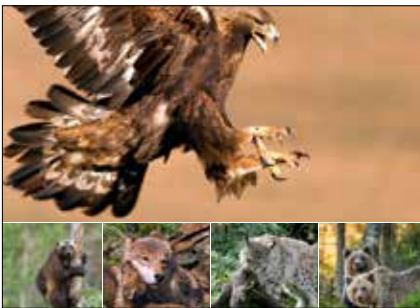
Vi har til nå utviklet to mobile roll-ups utstillinger, og en mobil rovpattedyr-natursti. Disse trenger vi å utvikle foredrag og refleksjonsoppgaver til.

Modul 3: Refleksjonsoppgave og/eller aktivitet

Til alle våre foredrag trenger vi å følge opp med elevaktivitet. Dette kan være kahoot, refleksjonsoppgaver, gruppe-aktivitet eller lignende.

Nye tema, eller tema som trenger videreutvikling:

Kongen og de fire store

(Videreutvikling av eksisterende)

- Biologi, økologi, evolusjon.
- Status, antall.

20 min varighet

+ Modul 2 (roll-ups) og 3.

Vern og forvaltning av store rovdyr

(Videreutvikling av eksisterende)

- Vern og forvaltning - slik er det..
- Landbrukshistorien mellom 1845 og 2004.

+ Modul 2 og 3.

Hva er rødlista og hvorfor forvalter vi fredede rovdyr?

Dette er et tema vi skulle hatt et større internasjonalt fokus. Mange fremmede ord: Ansvarsart, rødlista, truet av hva?

+ Modul 2 og 3.

1.2: Videreutvikling av vårt formidlingstilbud

I 2023 startet vi å utvikle foredrag rettet mot 8. trinn og 1. trinn videregående. Noen av disse trenger vi å videreutvikle og tilpasse, samtidig som vi trenger å utvide tilbudet med flere tema.

Modulbaserte formidlings-pakker

Vi ønsker at alle våre "formidlings-pakker" skal inneholde tre moduler:

- Foredrag, maks varighet 20 min
- Vandre-utstilling eller natursti (med oppgaver)
- Refleksjonsoppgave eller aktivitet

Deling med andre senter

Alle våre formidlingsprosjekter utvikles med logo Besøkssenter rovdyr, ikke spesifikt Østerdalen, og vil derfor kunne brukes av de andre rovdyrsentrene.

Formidlingsplan rovviltregion 5: Hedmark

Prioriterte målgrupper og tematikk:

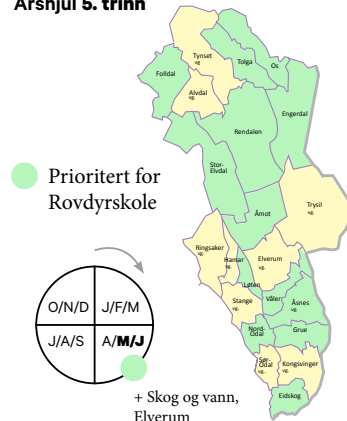
- 5. trinn:** Rovdyrskolen: Rovdyrbiologi, uteskole.
- 8. trinn:** Økologi og rovdirenes plass i økosystemene
Landbrukshistorie mellom 1845 og 2004
Hva truer rovfugler og ugler + roll-up utstilling
- 1. vg:** Kongen og de fire store - utvikling og forskning
Landbrukshistorie mellom 1845 (1973) og 2004
Vern og forvaltning av store rovdyr i norsk natur
- Andre:** Åpne arrangementet i Glomma-salen og Størdet, Koppang.
Det vi reiser rundt med + test ut nye

Kommune	5. trinn	8. trinn	1.vg
1. Os	Ut??	Ut i feb	
2. Tolga	Ut??	Ut i feb	
3. Tynset* (Nord-Ø)	Ut??	Buss april	Nord-Ø
4. Alvdal (Storsteigen)		Buss, sept	Storsteig.
5. Folldal	Ut??	Buss, sept	
6. Engerdal	Ut??	Buss, sept	
7. Rendalen	Ut??	Buss, sept	
8. Stor-Elvdal- Koppang	Ut i juni	Aug/sept	Inviter
9. Åmot	Ut?	Buss, sept	
10. Trysil		Ut	Trysil
11. Elverum		Ut	Elverum
12. Hamar (Katta, StorH)		Ut	(2)
13. Løten	Ut i mai	Ut	
14. Ringsaker		Ut	Ringsak.
15. Stange (+Jønsberg)		Ut	(2)
16. Åsnes (Flisa)		Ut	Solør/Sø
17. Nord-Odal	Ut i mai	Ut	
18. Sør-Odal (Skarnes)		Ut	Skarnes
19. Grue	Ut i mai	Ut	
20. Kongsvinger Øv/Sen			(2)
21. Eidskog	Ut i mai	Ut	
22. Våler	Ut i mai	Ut	
Ansvarlig booking	Runhild	Runhild	Erik

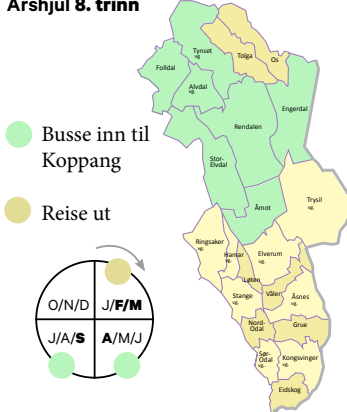
*Merk! Tynset ungdomsskole har avtale med to dager på vår. Busse elever inn til tema Fotosyntese med Newton og Rovdyr/økologi med rovdirenter. Buss dekkes av oss. Husk book i januar! Book sal og aktivitetshus for lunsj.

- Uke 9: 26-29. feb.: Vinterferie skoler
- Uke 13: 25-28. mars: Påskeferie skoler
- Uke 23: 3-6 juni: Skog og vann, Elverum. mai/juni**
- Uke 26: 24. juni: Sommerferie skoler

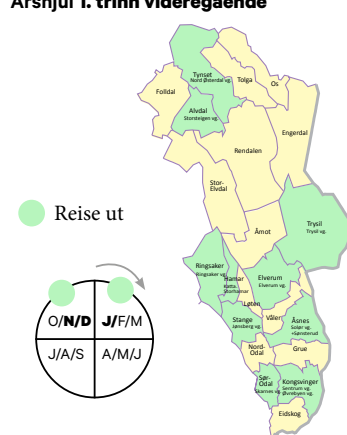
Årshjul 5. trinn

Årshjul 8. trinn

Årshjul 1. trinn videregående

Produktark for booking.

Produktark; reiser ut og busse inn.

Produktark for booking.

Besøksenter rovdyr

1.3 Arrangementer - årshjul

Besøksenter rovdyr Østerdalen er hovedsaklig et omreisende besøksenter. For å nå ut i rovviltregion 5: Hedmark, må vi oppsøke skoler.

Formidlingsplan

Det er ikke realistisk å nå ut til alle tre målgrupper i alle 22 kommuner, men dette er vårt utgangspunkt for å prioritere vår reisevirksomhet. Reising er også avhengig av økt finansiering.

Busser elever inn til besøksenteret

8. trinn i de nærliggende kommunene ønsker vi å busse inn. Vi busset inn tre busser i 2023, og dette var et vellykket prosjekt som vi ønsker å videreføre, men også å videreutvikle. Vi deler dagen i to, med ute og inne, og endrer tid på året til september..

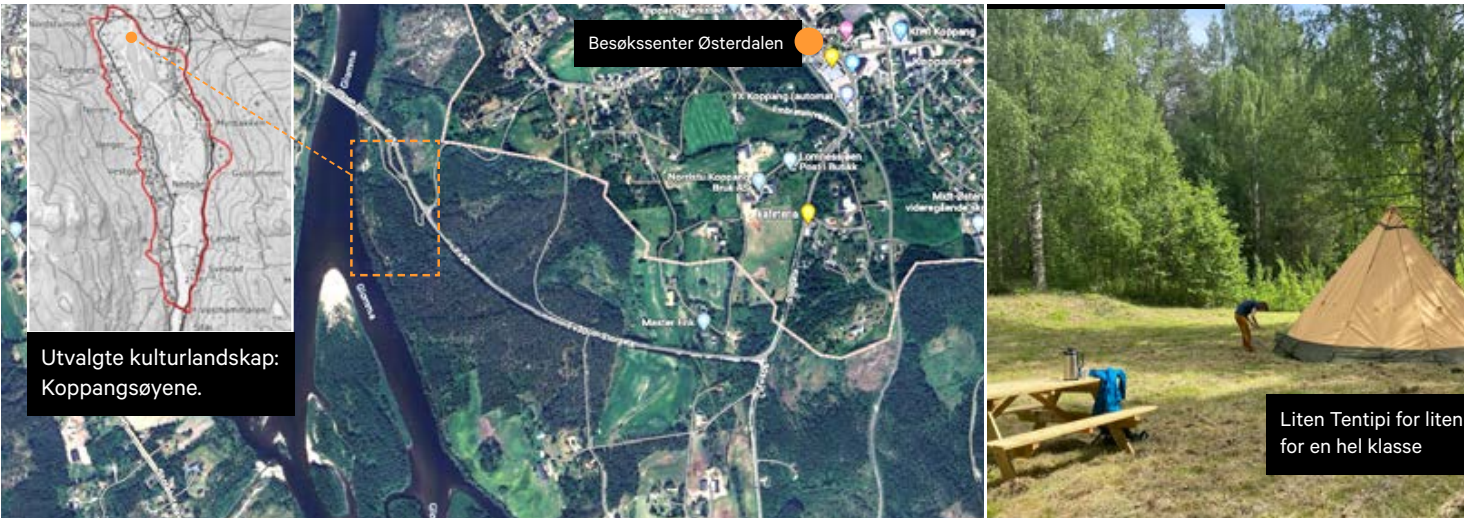
Sommerskole, martn og Stor-Elgen i Stor-Elvdal

Vi har også aktiviteter ved kommunens sommerskole, og under martn, og ved Stor-elgen ved RV3 i sommerferiedagene.

Skog og vann dagene på Øya i Elverum

I år som i fjor vil vi være tilstede ved Skogmuseets Skog- og vann-dager, som trekker rundt 2000 elever over en uke. Her samarbeider vi med de andre lokale besøksentrene i regionen: B. Skog, B. villrein og B. nasjonalpark Femund/Guttulia.

1.4: Andre tilbud: Utendørs formidlingsarena

1.4 : Andre tilbud Støjordet - vår utendørs formidlingsarena nær senteret

Støjordet ved Glomma er vår utendørs formidlingsarena. Dette området ligger også innenfor utvalgte kulturlandskap; Koppangøyene.

Helårs tipi på sarg - plass til 50 personer

I 2023 kjøpte vi inn en stor tipi, med plass til 50 personer. Denne settes opp på Støjordet i mai. Innredning og enkel utstilling må utvikles. Denne vil vi bruke ved ulike arrangement, blant annet besøkende elever, elever fra lokale skoler og andre lokale. Blant annet er naturveileder-studenter ved HINN booket for besøk i mai.

Naturstier

Vi har allerede to naturstier plassert ut ved Støjordet. En tradisjonell natursti med ulike grunnleggende naturtema, og en digital. I mai åpner vi "rovpattedyr-stien". Den er ferdig produsert og klar til å settes opp.

Tilgjengelighet

Støjordet ligger lett tilgjengelig ved Glomma, i gåavstand fra Besøkscenteret. Det er flatt, og tilgjengelig med bil for rullestolbrukere. For busser er det bussholdeplass rett ved.

1.5: Forskning, forvaltning, bærekraft, reiseliv og lokal forankring

Forskning, forvaltning og bærekraft:

Forskning og overvåking: Formidlingen baserer seg på forskning fra Høyskolen i Innlandet, Evenstad, Nina, Nibio, SLU, FN naturpanel, FN klimapanel, rovdatabase, og andre. Det er ønskelig med større fokus på forskning fra utlandet.

Forvaltning: Formidlingen baserer seg på rovviltforlikene i Stortinget. St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur (2004), St.meld. nr. 21 (2015-2016) Ulv i norsk natur. Statistikk fra SSB, og norsk landbrukshistorie.

Bærekraft: Vi setter rovviltforvaltningen i sammenheng med FNs bærekraftsmål 14 og 15: Livet i havet og livet på land. Formidlingen bygger på Naturpanelets rapport fra 2019/ Naturavtalen, og Raptors MoU, july 2023.

Reiseliv og lokal forankring:

Reiseliv: Rovdyrsenterets utstilling i Koppang sentrum er åpen i bibliotekets åpningstid. Vi har også vært på stand ved Storelgen ved RV3 i sommerferien, og ønsker å forsøke dette igjen i år.

Lokal forankring: Besøkscenter rovdyr er en del av Stor-Elvdal kommune. Lokal forankring er en stadig utfordring pga stor reisevirksomhet, derfor er det viktig å vise til lokale aktiviteter. Vi har utstillinger i Besøkscenter Østerdalen i Koppang sentrum, og busser elever inn.

Lokal forankring: Vi fortsetter å bygge opp vårt formidlingsområde ute ved Støjordet. Helårs tipi med plass til 50 personer kan også brukes i samarbeidsprosjekt lokalt, som med DNT, frivillighetssentralen og andre. Vi har satt opp flere naturstier i området.

1.5 : Forskning, forvaltning, bærekraft, reiseliv og lokal forankring

Besøkscenter rovdyr Østerdalen er en objektiv aktør som formidler forskning og gjeldene forvaltningsmodell, og ser på den historiske utviklingen sett fra dagens perspektiv og globale utfordringer.

1.6 Driftsform/ organisasjonsform

Se pkt 2, side 7.

2: Driftsform: Planlagte endringer

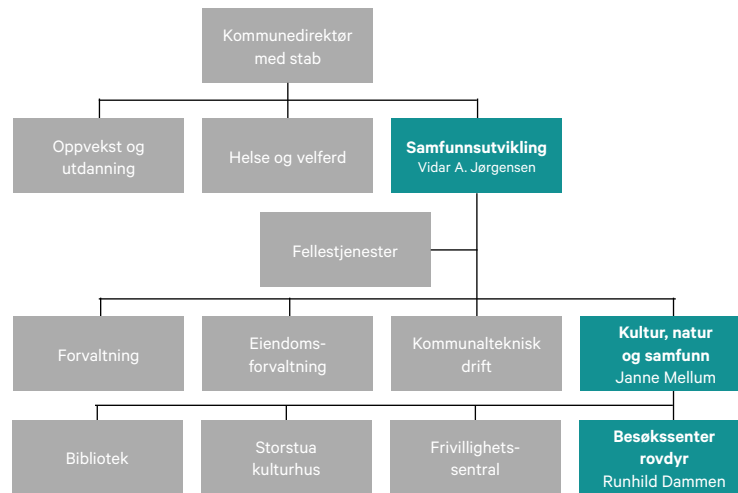
Erik Haftor Gill
Naturveileder

Erik har jobbet ved rovdyr-senteret siden april 2022. Han har en master i anvendt økologi og bachelor i utmarksforvaltning. Han er også nå halveis i utdanning i praktisk pedagogikk.

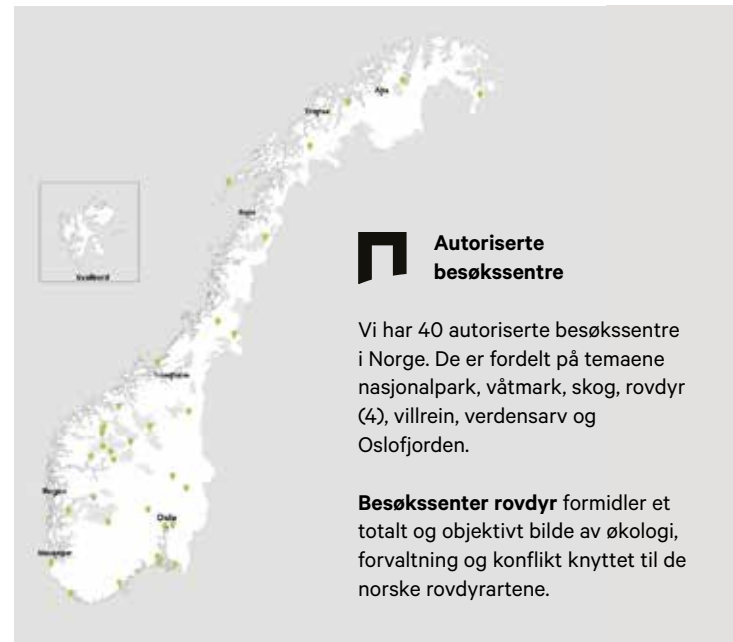

Runhild Dammen
Daglig leder

Runhild har jobbet ved Besøkssenter rovdyr siden august 2021. Hun har både en naturfaglig og designfaglig bakgrunn, og har tidligere jobbet med utstillinger ved to besøkssenter for våtmark og ett nasjonalparksenter.

Stor-Elvdal kommune organisasjonskart: Besøkssenter rovdyr Østerdalen er en del av Stor-Elvdal kommune, enhet Kultur, natur og samfunn.

Autoriserte besøkssentre

Vi har 40 autoriserte besøkssentre i Norge. De er fordelt på temaene nasjonalpark, våtmark, skog, rovdyr (4), villrein, verdensarv og Oslofjorden.

Besøkssenter rovdyr formidler et totalt og objektivt bilde av økologi, forvaltning og konflikt knyttet til de norske rovdyrartene.

2. Driftsform/ organisasjonsform

Besøkssenter rovdyr Østerdalen er en del av Stor-Elvdal kommune, enhet Samfunn, natur og kultur, med to fulltids ansatte på rovdyr-senteret.

Omreisende besøkssenter

Besøkssenter rovdyr Østerdalen er et omreisende besøkssenter. Geografisk sett prioriterer vi rovvil-tregion 5: Hedmark. Dette omfatter 22 kommuner i Nord-Østerdal, Sør-Østerdal, Hamar-regionen og Kongsvinger-regionen.

Re-autorisering

Besøkssentre må søke Miljødirektoratet om reautorisering etter fem år. Besøkssenter rovdyr Østerdalen skal etter planen reautoriseres i 2024, men det er søkt om at senteret for utvidet reauto-risering med to år, pga oppstart under koraona. Vi ønsker å fortsette med denne driftsmodellen, og få ro til å bygge opp rovdyr-senteret uten endring av driftsmodell.

Planlagte endring

Det er ikke planlagt noen endringer av driftsform. 2023 var lokalvalgs-år, og vi har nylig fått et nytt kommunestyre. Formannskapet er orientert om hvordan vi jobber.

3: Samarbeid

Samarbeid med andre besøksentre:

Formidlingsmateriell: Pattedyr-natursti ble utviklet i samarbeid med Besøksenter rovdyr Bardu, og ble laget for begge besøksentrene. Poster og roll ups utstillingen "Hva truer rovfuglene" er også gjennomlest og delt med andre senter.

Samarbeid lokalt:

Skolen: 5. trinn, 8. trinn og Storsteigen avd. Nordstumo, Koppang bør være naturlige samarbeidspartnere hvert år. Vi har også tilgang til å bruke utearealet til hotellet rett over veien for besøksenteret.

Nettverk - lokale besøksentre: I januar 2023 hadde vi en mini-samling med B. våtmark Ørland og B. Femund/Guttulia. Dette gjentar vi i jan. i år, men utvider med B. Villrein Hjerkin og B. Skog Elverum. Vi hoster den lokale samlingen. Skog og vann på Elverum i mai er felles arr.

Newton: I april samarbeider vi med Newton om økosystem-formidling når vi busser elever fra Tynset ungdomsskole. Samme som i fjor, hvor vi deler klassen i to fotosyntese/rovdirenes rolle i ulike økosystem. Samarbeidet burde kunne utvides på sikt, men Newton har noe lav bemanningskapasitet i år.

Rovdyrsentrene: Det har vært stor utskifting hos rovdysentrene de siste årene, men det er flere forsøk på samarbeid og det er viktig å holde på fellesprosjekt som nettside, felles møtepunkt på rovdyrkonferansen og fagråd-samling. Månedlig teams-møter kommer igang igjen fra 2004.

Høyskolen: Vi samarbeider med Årsstudium i jakt, fiske og naturveiledning, og dette ønsker vi å fortsette med. Vi har også god kontakt med flere forskere på HINN Evenstad, og får gode tips til ting vi må følge med på faglig. Her er stort potensiale til å videreutvikle samarbeidet.

3. Samarbeid

Besøksenter rovdyr Østerdalen jobber med å utvide og styrke nettverket, og finne gode samarbeidspartnere.

Konkrete aktiviteter i 2024:

1. Formidlingsmateriell som utvikles deles med andre besøksentre.
2. Formidlingsmateriell som utvikles får faglige tilbakemelding er fra andre besøksentre.
3. Fellesarrangement med andre besøksentre har til hensikt å utvikle nye formidlings-aktiviteter.

Samarbeid i egen enhet i kommunen:

Som ansatt i enhet Kultur, natur og samfunn er det også naturlig å samarbeide om løpende aktiviteter med frivillighetsentralen, Storstua (kulturhuset) og biblioteket.

4: Andre tema: Viktige fokusområder fremover

Viktige fokusområder for fremtidig drift

1. Forutsigbarhet for formidlerstillingen

Grunnbevilgningen dekker ikke formidlerstillingen, men ble i fjor dekket av utviklingsmidler fra Miljødirektoratet (500 000), og midler fra Konfliktdependende tiltaksmidler fra Statsforvalteren i Innlandet (300 000).

Ved å splitte utviklingsmidlene vil vi få større forutsigbarhet i driften.

2. Følge opp søknad formidler til Statsbudsjettet 2025

Kun 8 besøkssenter har øremerkede midler til formidler over Statsbudsjettet. To av disse er rovdyrserveret i Flå og rovdyrserveret i Namskogan.

Besøkssenter rovdyr Østerdalen og Bardu har sendt felles søknad om midler til formidler over Statsbudsjettet på linje med de andre rovdyrserverene. I 2023 ble det gjennomført møter med Departementet og Statssekretær, samt to Stortingsrepresentanter: Nils Christen Sandtrøen, AP, og Arild Hermstad MDG. MDG satte også dette inn i alternativt statsbudsjett.

Dette arbeidet må følges opp.

3. Behov for egen bil

Besøkssenter rovdyr har en stor reisevirksomhet i hele Hedmark, og har stort behov for egen bil.

Vi har nå mulighet for å booke bil gjennom kommunen, men det er ikke alltid den er ledig, selv om man forsøker å booke så fort man får et oppdrag på en skole.

Det er også en utfordring med at vi har mye utstyr som vi reiser rundt med. Det blir mye bæring tidlig før avreise eller sent etter lange reisedager. Det sliter på de ansatte.

4. Andre tema

Vår største utfordring er å få dekket naturveilederstillingen, samt ha forutsigbare løsninger for å komme oss rundt om i regionen.

Splitte utviklingsmidlene gir arbeidsro og forutsigbarhet!

Det er ønskelig at utviklingsmidlene for rovdyrserverene splittes likt mellom de fire rovdyrserverene, slik det ble gjort for nasjonalparkserverene i 2023. Dette gir en bedre forutsigbarhet for drift, og en tidligere utbetaling av midler, som gir oss mulighet til å komme raskere igang med formidling.

Dette er spilt inn i møte med departementet, med Statssekretær, samt i høringsinnspill til nye vedtekter.

Formidlingsplan rovviltregion 5: Hedmark

Prioriterte målgrupper og tematikk:

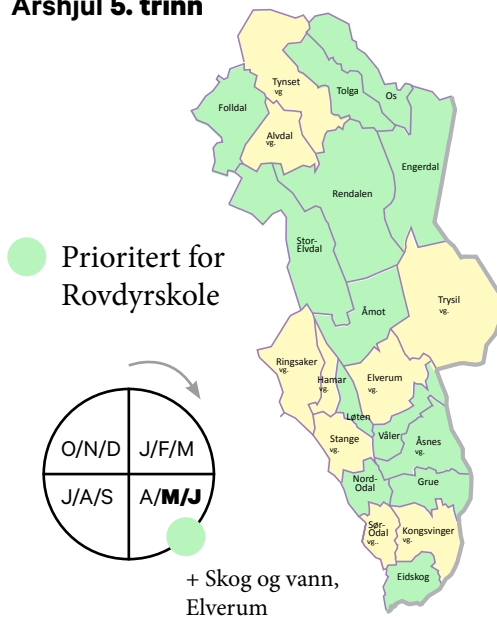
- 5. trinn:** Rovdyrskolen: Rovdyrbiologi, uteskole.
- 8. trinn:** Økologi og rovdirenes plass i økosystemene
Landbrukshistorie mellom 1845 og 2004
Hva truer rovfugler og ugler + roll-up utstilling
- 1. vg:** Kongen og de fire store - utvikling og forskning
Landbrukshistorie mellom 1845 (1973) og 2004
Vern og forvaltning av store rovdyr i norsk natur
- Andre:** Åpne arrangementet i Glomma-salen og Støjordet, Koppang.
Det vi reiser rundt med + test ut nye

Kommune	5. trinn	8. trinn	1.vg
1. Os	Ut??	Ut i feb	
2. Tolga	Ut??	Ut i feb	
3. Tynset* (Nord-Ø)	Ut??	Buss april	Nord-Ø
4. Alvdal (Storsteigen)		Buss, sept	Storsteig.
5. Folldal	Ut??	Buss, sept	
6. Engerdal	Ut??	Buss, sept	
7. Rendalen	Ut??	Buss, sept	
8. Stor-Elvdal- Koppang	Ut i juni	Aug/sept	Inviter
9. Åmot	Ut?	Buss, sept	
10. Trysil		Ut	Trysil
11. Elverum		Ut	Elverum
12. Hamar (Katta, StorH)		Ut	(2)
13. Løten	Ut i mai	Ut	
14. Ringsaker		Ut	Ringsak.
15. Stange (+Jønsberg)		Ut	(2)
16. Åsnes (Flisa)		Ut	Solør/Sø
17. Nord-Odal	Ut i mai	Ut	
18. Sør-Odal (Skarnes)		Ut	Skarnes
19. Grue	Ut i mai	Ut	
20. Kongsvinger Øv/Sen			(2)
21. Eidskog	Ut i mai	Ut	
22. Våler	Ut i mai	Ut	
Ansvarlig booking	Runhild	Runhild	Erik

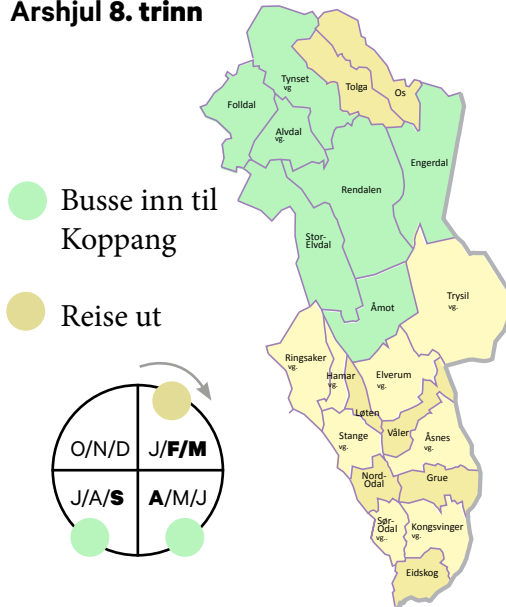
*Merk! Tynset ungdomsskole har avtale med to dager på vår. Busse elever inn til tema Fotosyntese med Newton og Rovdyr/økologi med rovdysenteret. Buss dekkes av oss. Husk book i januar! Book sal og aktivitetshus for lunsj.

- Uke 9: 26-29. feb.: Vinterferie skoler
- Uke 13: 25-28. mars: Påskeferie skoler
- Uke 23: 3-6 juni: Skog og vann, Elverum. mai/juni**
- Uke 26: 24. juni: Sommerferie skoler

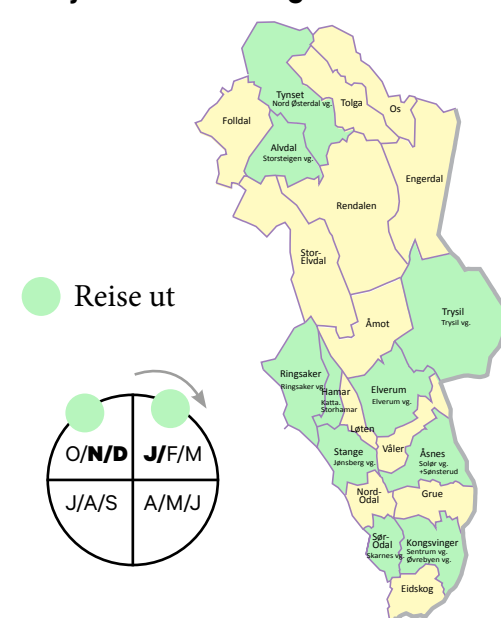
Årshjul 5. trinn

Årshjul 8. trinn

Årshjul 1. trinn videregående

Besøksenter
rovdyr

Uteskole i april og mai!

5. trinn barneskolen

Omreisende rovdyrskole

Besøksenter rovdyr Østerdalen er ett av fire rovdyrssenter i Norge som er autorisert av Miljødirektoratet. Vi er et omreisende besøksenter som dekker hele Hedmark, med base på Koppang.

Kongen og de fire store

Vi har hovedfokus på «de fire store» rovdirene brunbjørn, ulv, gaupe og jerv, i tillegg til kongeørn.

På rovdyrskolen kan barna lære om rovdirenes biologi, om naturen de lever i og hva du skal gjøre i møte med rovdyr i naturen. Vi tar også for oss de store rovpattedyrfamiliene. - Hvem er bjørnen i slekt med, og hvor bor de?

Denne dagen er vi ute, så kle dere etter været.

Varighet: Ca. 2 timer.
Formidler: Erik Haftor Gill

**Kontakt oss
for gratis rovdyrskole!**

Besøksenter rovdyr Østerdalen dekker hele rovviltregion 5: Hedmark, med omreisende rovdyrformidling rettet mot 5. trinn og 8. trinn på grunnskolen, og 1. trinn på videregående.

Telefon: 419 30 465, Runhild Dammen.
E-post: koppang@rovdyrssenter.no

Lær mer om de store
rovdirene brunbjørn, ulv,
jerv, gaupe og kongeørn!

rovdyrssenter.no

Besøkscenter
rovdyr

Gratis tilbud i september!

8. trinn ungdomsskolen

Temadag på rovdyrsenteret

Vi vil gjerne ønske velkommen til Besøkscenter rovdyr Østerdalen på Koppang i september. Dette blir en dag hvor vi er både ute, og inne i besøkscenteret.

Alt henger sammen
i naturen. Lær om
rovdyrenes rolle i ulike
økosystem.

rovdyrsenter.no

GRATIS BUSS
dekket av Stats-
forvalteren
i Innlandet

De store rovdyrene og deres slektninger

Barna lærer om utviklingen av rovpattedyr, med særlig fokus på de fire store brunbjørn, ulv, jerv og gaupe. Natursti om de store rovpattedyr-familiene. Hvordan har artene tilpasset seg ulike leveområder?

Formidler: Erik Haftor Gill (uteskole)

Hva er en art? Hva er et økosystem?

Vi besøker rovdyrutstillingen, og hører mer om rovdyrenes plass i ulike økosystem. Hvilke ulike økosystem har vi i Norge? Barna lærer om næringskjede og næringsnett.

Formidler: Runhild Dammen

- vi er både ute og inne denne dagen, så vær kledd for uteskole!

Besøkscenter rovdyr Østerdalen er ett av fire rovdyrcenter som er autorisert av Miljødirektoratet. Vi dekker hele rovviltregion 5: Hedmark, med omreisende rovdyrformidling rettet mot 5. trinn og 8. trinn på grunnskolen, og 1. trinn på videregående.

Telefon: 419 30 465, Runhild Dammen.

E-post: koppang@rovdyrsenter.no

Besøkssenter
rovdyr

Vi er et omreisende besøkssenter!

8. trinn ungdomsskolen

Temadag om rovdyr!

Vi kommer gjerne å besøker dere med følgende foredrag:

En reise i tid - landbrukshistorien mellom 1845 og 2004, i et rovdyrperspektiv

Ca. en halv times foredrag som tar for seg landbrukshistorien fra 1845, og frem til i dag, i møte med rovdyrene. Hvordan så Norge ut i 1845, når "Lov om utryddelse av rovdyr og fredning av annet vilt" trådte i kraft og hvordan har det utviklet seg siden?

Formidler: Runhild Dammen

Hva truer rovfuglene?

Ca. en halv times foredrag som tar for seg det som truer biomangfoldet i verden, med en spesiell vekt på rovfugler og ugler.

Formidler: Vilde Bech Sponberg.

Natursti om rovpattedyr

Vi har også med en natursti om det er ønske om en utendørs økt. Tema: Utviklingen av rovpattedyr, med fokus på bjørnefamilien, hundefamilien, mårfamilien og kattefamilien.

Besøkssenter rovdyr Østerdalen har omreisende rovdyrformidling rettet mot 5. trinn og 8. trinn på grunnskolen, og 1. trinn på videregående.

Telefon: 419 30 465, Runhild Dammen.

E-post: koppang@rovdysenter.no

Besøkssenter rovdyr Østerdalen er ett av fire rovdysenter i Norge som er autorisert av Miljødirektoratet. Vi er et omreisende besøkssenter som dekker hele Hedmark, med base på Koppang.

Les mer på rovdysenter.no

Besøkssenter
rovdyr

Omreisende besøkssenter!

1. trinn videregående

En temadag om rovdyr!

Vi kommer gjerne å besøker dere med følgende foredrag:

1. Kongen og de fire store

Biologi, økologi og evolusjon av kongeørn og de store rovpattedyrene brunbjørn, ulv, jerv og gaupe.

2. Vern og forvaltning av store rovdyr

I 2004 og 2011 hadde vi to rovviltforlik i Stortinget. Hvordan foregår vern og forvaltning av store rovdyr i Norge i dag?

3. En reise i tid - landbrukshistorien mellom 1845 og 2004, i et rovdyrperspektiv

Hvordan så Norge ut i 1845, når "Lov om utryddelse av rovdyr og fredning av annet vilt" trådte i kraft og hvordan har det utviklet seg?

4. Hva er Rødlista og hva er svartelista?

Hvorfor er ulven kritisk truet i Norge, men er vurdert som livskraftig på verdensbasis? Hvorfor vurderer FN Naturpanel at 1 million arter er truet av utryddelse?

I mange år var rovdirene nærmest utryddet i Norge. Nå er de tilbake. Til glede for noen, til fortvilelse for andre. Folk flest vil ha både husdyr på beite og rovdyr i skogen. Hvordan kan vi få det til? Hva vet vi egentlig om de store rovdirene?

rovdysenter.no

Besøkssenter rovdyr Østerdalen dekker hele rovviltregion 5: Hedmark, med omreisende rovdyrformidling rettet mot 5. trinn og 8. trinn på grunnskolen, og 1. trinn på videregående.

Telefon: 419 30 465, Runhild Dammen.

E-post: koppang@rovdysenter.no